

Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Факультет української філології
Кафедра української літератури, українознавства та методики їх навчання

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Завідувач кафедри
Н. П. Сивачук
« 27 » серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГП1.1.03 АКАДЕМІЧНА РИТОРИКА

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 014.06 Середня освіта (Хімія)

Освітня програма Середня освіта (Хімія)

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма «Академічна риторика» для здобувачів вищої освіти другого рівня (магістр) спеціальності: 014.06 Середня освіта (Хімія)

Розробники: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури та українознавства О. М. Санівський

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри української літератури, українознавства та методики їх навчання

Протокол № 1 від «24» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри української літератури, українознавства та методики їх навчання

_____ (Сивачук Н. П.)
(підпис)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії природничо-географічного факультету

Протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.

Голова науково-методичної комісії природничо-географічного факультету

.....
_____ (Грабовська С.І.)
(підпис)

Пролонговано

на 20__ / 20__ н. рік _____ (підпис) (ПІП) «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__ / 20__ н. рік _____ (підпис) (ПІП) «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__ / 20__ н. рік _____ (підпис) (ПІП) «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__ / 20__ н. рік _____ (підпис) (ПІП) «__» _____ 20__ р., протокол № _____

© Санівський, 2020 рік

© Умань, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта	Нормативна (за вибором)	
Модулів – 2	Спеціальність 014.06 Середня освіта	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3			1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 90			1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Лекції	
		год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		год.	6 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		год.	80 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	0 год.
Вид контролю:			
		залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування комунікативної компетентності здобувача вищої освіти, вдосконалення його мисленнєво-мовленнєвої діяльності, оволодіння словом як універсальним інструментом наукового спілкування, навчання, виховання і дії на основі невичерпної скарбниці риторичного досвіду.

Завдання курсу:

- висвітлити основні етапи зародження та становлення риторики як науки;
- познайомити учнів із сучасною теорією та практикою риторики;
- дати системні відомості про сучасну риторику як науку;
- сформувати необхідні мовленнєві риторичні уміння;
- підвищити мовленнєву культуру учнів, їх мовну компетентність.

3. Результати навчання за дисципліною:

Очікувані результати навчання:

1. Оволодіти загальними компетентностями:

ЗК 4. Здатність використовувати теоретичні знання та практичні навички застосування комунікаційних технологій, ораторського мистецтва та риторики для здійснення ділових комунікацій у професійній сфері.

ЗК 5. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ЗК 6. Здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним.

ЗК 7. Здатність до продуктивного міжособистісного спілкування, до вмінь представляти складну комплексну інформацію у стислій формі усно і письмово, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та відповідні наукові категорії з філософії, історії розвитку суспільства та терміни природничих наук.

ЗК 9. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях, критично оцінювати власну діяльність, професійно вдосконалюватися.

2. Досягти результатів навчання:

ПРН 2. Здатний розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.

Мова навчання: українська

4. Програма навчальної дисципліни «АКАДЕМІЧНА РИТОРИКА»

Змістовий модуль I

Академічна риторика як наука, її історія та закони

Тема 1.1.

Академічна риторика як наука, її зв'язки з іншими науками

Академічна риторика та її завдання. Зв'язок академічної риторики з іншими науками: 1) академічна риторика і філософія; 2) академічна риторика і логіка; 3) академічна риторика і лінгвістика; 4) академічна риторика і психологія; 5) академічна риторика і етика; 6) академічна риторика і герменевтика; 7) академічна риторика і інформатика; 8) академічна риторика і соціологія; 9) академічна риторика і література; 10) академічна риторика і медицина. Шляхи удосконалення академічного красномовства.

Тема 1.2.

Історія академічної риторики

Витоки академічної риторики. Ораторського мистецтва доби середньовіччя. Становлення академічної риторики на теренах Києво-Могилянської академії. Розвиток академічної риторики XIX ст. Академічна риторика на сучасному етапі.

Тема 1.3.

Закони академічної риторики

Поняття закон у риторичі. Закони академічної риторики: 1) закон ступеневої послідовності; 2) концептуальний закон; 3) закон моделювання аудиторії; 4) стратегічний закон; 5) тактичний закон; 6) мовленнєвий закон; 7) комунікативний закон; 8) системно-аналітичний закон.

Змістовий модуль II

Жанри академічної риторики

Тема 2.1.

Жанри академічної риторики

Поняття жанру. Жанри загальної риторики. Жанри академічної риторики. Взаємодія жанрів академічної риторики.

Тема 2.2.

Лекція – основний жанр академічної риторики

Лекція як форма та метод організації навчання. Психолого-педагогічні основи лекції. Вимоги до лектора-викладача. Лекція як жанр академічного красномовства. Технічний аспект підготовки до лекції.

Тема 2.3. – 2.4.

Наукова доповідь

Наукова доповідь як жанр академічної риторики. Іntenція – перший етап підготовки наукової доповіді. Диспозиція – другий етап підготовки наукової доповіді. Елокуція – третій етап підготовки наукової доповіді. Меморія – четвертий етап підготовки наукової доповіді. Акція – п'ятий етап підготовки наукової доповіді. Релаксація.

Змістовий модуль III. Професійно значущі жанри академічної риторики

Тема 3.1.

Академічна еристика

Історія академічної еристики. Природа наукової суперечки. Різновиди наукової суперечки: дискусія, полеміка, диспут. Учасники наукової суперечки. Етика наукової суперечки.

Тема 3.2.

Елементи академічної риторики у контексті процедури захисту наукового/дисертаційного дослідження

Перший етап процедури захисту. Другий етап процедури захисту. Третій етап процедури захисту. Четвертий етап процедури захисту. П'ятий етап процедури захисту.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Академічна риторика як наука, її історія та закони												
Тема 1. Академічна риторика як наука, її зв'язки з іншими науками							18	1	1		8	8
Тема 2. Історія академічної риторики							18	1	1		8	8
Разом за змістовим модулем 1							36	2	2		16	16
Змістовий модуль 2.												
Тема 1. Жанри академічної риторики.							14	1	1		6	6
Тема 2. Лекція – основний жанр академічної риторики							9	1			4	4
Тема 3. Наукова доповідь							9		1		4	4
Разом за змістовим модулем 2							32	2	2		14	14
Змістовий модуль III												
Тема 1. Академічна еристика							11		1		5	5
Тема 2. Елементи академічної риторики у контексті процедури захисту наукового/ дисертаційного дослідження							11		1		5	5

Разом за змістовим модулем 3							22		2		10	10
Усього годин							90	4	6		40	40
Модуль 2												
ІНДЗ									-	-		-
Усього годин							90	4	6		40	40

5. Теми семінарських занять

№	Назва теми	К-сть год.
1.	Академічна риторика як наука, її зв'язки з іншими науками.	1
2.	Історія академічної риторики.	1
3.	Жанри академічної риторики. Закони академічної риторики.	1
4.	Лекція – основний жанр академічної риторики. Наукова доповідь.	1
5.	Академічна еристика.	1
6.	Елементи академічної риторики у контексті захисту наукового/дисертаційного дослідження	1
ВСЬОГО		6

6. Самостійна робота

№	Тема	К-сть год
1	Еристика в Стародавній Греції	5
2	Видатні ритори Давнього Риму	5
3	Академічна риторика у Києво-Могилянській академії	5
4	Диспут як жанр академічної риторики середніх віків.	5
5	І. Галятовський – видатний ритор.	5
6	Феофан Прокопович – засновник класичної риторики в Україні.	5
7	Витоки мистецтва суперечки.	5
8	Становлення академічного красномовства в Україні	5
9	Пози і жести оратора	5
10	Зовнішній вигляд оратора	5
11	Специфіка наукового діалогу	5
12	Підручник Ф. Прокоповича «Про риторичне мистецтво»	5
13	Закони академічної риторики	5
14	Жанри риторики	5
15	Переваги і недоліки лекції як жанру академічної риторики	5
16	Особливості моделювання аудиторії	5
ВСЬОГО		80

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Підготувати і виголосити епідейктичну вітальну і подячну промови мамі (татові) до дня народження, ювілею, свята Матері (свята Батька).
2. Виконати риторичний аналіз тексту Олесея Гончара «Україно, день твій гряде!» (Слово напередодні референдуму 1 груд. 1991 р.) // Високоліття. Олесею Гончару – 75. – К., 1993. – С. 199.

3. Виконати риторичний аналіз тексту Олеся Гончара «Слава Україні, незалежній, соборній!» (Слово у Верховній Раді України 5 груд. 1991 р.).
4. Виконати риторичний аналіз тексту Олени Теліги «Вступне слово на академію в честь Івана Мазепи» // *Теліга О. О краю мій.* – К., 1999. – С. 130–134.
5. Виконати риторичний аналіз тексту промови Пантелеймона Куліша над могилою Тараса Шевченка у Петербурзі «Слово над гробом Шевченка» // *Куліш П.* Твори: В 2 т. – К., 1989. – Т. 2. – С. 521–522.
6. Виконати риторичний аналіз тексту Євгена Маланюка «Над могилою Максима Рильського» // *Маланюк Є.* Земна мадонна. – Братислава, 1991. – С. 327–331.
7. Виконати риторичний аналіз політичного памфлету І. Багряного «Помийте руки!» та вітальної промови «Привітання добрусівцям у США» // *Багрянний І.* Публіцистика. – К., 1996. – С. 438, 467–468.
8. Виконати риторичний аналіз двох парламентських промов народних депутатів України (за вибором з матеріалів преси).
9. Виконати риторичний аналіз дипломатичного тексту (за вибором з матеріалів преси).
10. Записати на магнітофонну плівку і, озвучивши, проаналізувати епідейктичну промову, підготовлену до ювілейного свята.
11. Проаналізувати з погляду риторики судову звинувачувальну промову.
12. Проаналізувати з погляду риторики судову захисну промову.
13. Проаналізувати з погляду риторики радіорекламу за якийсь місяць.
14. Проаналізувати з погляду риторики телерекламу за певний місяць.
15. Підготувати і виголосити дорадчу промову з вільної теми.
16. Підготувати і виголосити звинувачувальну промову з обраної теми.
17. Підготувати і виголосити захисну промову з обраної теми.
18. Підготувати похвальну промову громадського звучання (до урочистого засідання).
19. Підготувати вітальну промову ювілярові.
20. Підготувати епідейктичну промову до державного свята (за вибором).
21. Підготувати вітальну промову для близької людини.
22. Підготувати (і провести) диспут на актуальну суспільно-політичну тему.
23. Підготувати (і провести) диспут на морально-етичну тему.
24. Підготувати еристичну бесіду у своїй групі або у класі під час педагогічної практики.
25. Підготувати похвальну промову навчальному закладу, в якому вчитеся.
26. Підготувати промову з однієї і тієї самої теми для трьох різних аудиторій.
27. Підготувати агітаційну промову про певного кандидата в депутати до Верховної Ради України.
28. Підготувати агітаційну промову про конкретного кандидата в депутати до місцевих органів самоврядування.
29. Підготувати дорадчу промову про претендента на вакантну посаду.
30. Підготувати вітальну промову для улюбленої вчительки.
31. Підготувати подячну промову батькам.
32. Підготувати подячну промову рідній школі.
33. Підготувати дорадчу промову про книжки.
34. Підготувати епідейктичну промову до Дня вчителя.
35. Підготувати дорадчу промову до Дня знань.
36. Підготувати промову до зустрічі з однокласниками.
37. Підготувати вітальну промову випускникам своєї школи.
38. Підготувати прощальну промову для однокурсників при врученні дипломів.
39. Підготувати епідейктичну промову своєму університетові і місту, в якому навчаєтесь.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання

1. Інформаційна промова та її особливості.
2. Магічна та містична суть слова у дослідженнях П. Флоренського.
3. Теоантропокосмічна концепція мови О. Лосєва.
4. Праця П. Мовчана «Мова – явище космічне».
5. Особливості дискусій у Києво-Могилянській академії.
6. Український риторичний ідеал в його історичному розвитку.
7. Сучасна українська школа академічної риторики.
8. Промова з нагоди, її особливості.
9. Ідея божественного і людського в сутності мови в концепції О. Потебні.
10. Риторичний ідеал учителя у творчій спадщині В. Сухомлинського.
11. Енергетична теорія мови К. Кастанеди.
12. Рідна мова в системі педагогічних поглядів К. Ушинського.
13. Рідна мова в концепції І. Огієнка.
14. Лінгвофілософські проблеми рідної мови у концепції Ф. Бацевича.

10. Методи навчання

Лекції з використанням сучасних інформаційних технологій, частково-пошукові методи, інтерактивні методи в процесі обговорення питань практично-лабораторних занять (мікрофон, прес-метод, мозкова атака, акваріум, ажурна пилка та ін.).

11. Методи контролю

Усне опитування, тестовий контроль, письмовий контроль, перевірка ІНДЗ.

Оцінка видів навчальної діяльності студентів

№№ пп	Вид навчальної діяльності	Оціночні бали
Обов'язкові бали		
1.	Виступ на семінарському занятті, участь в обговоренні питань семінару.	0-5 балів
2.	Виконання та захист лабораторних робіт.	0-5 балів
3.	Розв'язування задач, виконання вправ.	0-5 балів
4.	Вчасне виконання модульних контрольних заходів.	0-3 балів
5.	Підсумковий контроль.	0-20 балів
6.	Інші види робіт, передбачені навчальною програмою.	Згідно з розробленими програмами
За вибором студента		
1.	Підготовка письмового реферату (не більше одного з дисципліни).	1-7 балів
2.	Участь у турі олімпіади ВНЗ.	7 балів
3.	Виступ з доповіддю на студентській науковій конференції.	7 балів
4.	Участь у конкурсі студентських наукових робіт.	8 балів
5.	Участь у всеукраїнській предметній олімпіаді.	10 балів
6.	Підготовка студентського науково-дослідного проекту у форматі програми Microsoft PowerPoint.	до 15 балів
Заохочувальні бали		

1.	Отримання авторського свідоцтва або патенту на винахід за напрямом навчальної дисципліни.	20 балів
2.	Публікація статті у фаховому виданні за напрямом навчальної дисципліни.	15 балів
3.	Призове місце на всеукраїнській предметній олімпіаді.	20 балів
4.	Призове місце на університетській предметній олімпіаді.	20 балів
5.	Заохочувальні бали за творчий підхід до навчання	1-5 балів

Враховуючи те, що питома вага оцінки кожного з видів навчальної роботи здобувача вищої освіти у підсумковій (загальній) оцінці визначається, виходячи із їх вагомості у теоретичній та практичній підготовці фахівця, структури та змісту навчальної дисципліни, кількість балів розподілено так:

Розподіл балів оцінювання успішності студентів з навчальної дисципліни

Модуль I			Модуль II		Вид підс. контр.	Сума
			ІНДЗ	Самост. робота		
ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	25	25	15	100
Т1-2 – 15	Т3-4 – 15	Т5-6 – 15				

Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти з усіх видів виконуваних робіт (теоретична підготовка, ІНДЗ, підсумковий контроль) оцінюються кількісно відповідно до шкали, наведеної у «Тимчасовому положенні про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців» в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

Шкала оцінювання:

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка за національною системою	Оцінка за сис. В УДПУ
A	Відмінно – відмінне виконання, можливо з незначною кількістю помилок	5	90-100%
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	82-89%
C	Добре – правильна робота з певною кількістю помилок	4	75-81%
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю помилок	3	69-74%
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	3	60-68%
FX	Незадовільно – потрібно доопрацювати а перездачу	2	35-59%
F	Незадовільно - обов'язковий повторний курс	2	1-34%
ABCDE	Зараховано		60-100%
FXF	Не зараховано		1-59%

12. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

- Ступінь опанування теоретичними знаннями курсу «Академічна риторика»;
- Рівень осмислення здобувачами вищої освіти здобутих знань;
- Ступінь розвитку в здобувачів вищої освіти творчого мислення, сформованості власного погляду та критичного ставлення до інформації;
- Оволодіння вміннями та навичками роботи з фольклорними текстами та різними джерелами інформації.

Оцінка «відмінно» ставиться, коли:

- здобувач вищої освіти упевнено оперує обсягом навчального матеріалу і застосовує його для розв'язання проблем;
- самостійно оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки;
- може характеризувати та аналізувати історико-етнографічну інформацію;
- співвідносити події та процеси за періодами на основі наукової періодизації етнографічної та історичної наук;
- знає історіографію розглядуваних проблем;
- здобувач вищої освіти виявляє творчі здібності, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати матеріал, наводити чисельні приклади;
- вільно користується наочністю;
- набрав 90-100 балів (A).

Оцінка «добре» ставиться у випадках, якщо:

- здобувач вищої освіти загалом володіє обсягом навчального матеріалу;
- здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, наводити окремі власні приклади;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати основні теоретичні й фактологічні положення, явища, але відповідь може бути не зовсім змістовною, цілісною, послідовною, містити деякі фактологічні помилки, неточності;
- здобувач вищої освіти робить незначні помилки, користуючись наочністю;

- не завжди може правильно зробити висновок, добрати переконливі аргументи;
- дає загальну характеристику подій (причини, наслідки, значення);
- встановлює послідовність подій, характеризує причинно-наслідкові зв'язки між ними;
- набрав 75-89 балів (BC).

Оцінка «задовільно» ставиться, якщо:

- здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на початковому рівні;
- може репродуктивно відтворити незначну частину теоретичного й фактологічного матеріалу;
- виявляє знання і розуміння окремих положень курсу;
- вміє на елементарному рівні аналізувати, робити узагальнення, порівняння, висновки;
- визначає окремі ознаки подій, встановлює їх послідовність;
- не зовсім точно використовує і характеризує наочність.
- набрав 60-74 бали (DE).

Оцінка «незадовільно» ставиться у таких випадках:

- коли здобувач вищої освіти дуже слабо володіє навчальним матеріалом, нездатний елементарно розпізнавати і відтворити окремі факти, явища, події;
- впізнає постать чи подію лише за детальним описом;
- не визнає послідовності подій;
- відсутні навички роботи з наочністю;
- відповідь має уривчастий, незакінчений, незмістовний характер;
- відсутня здатність викласти думку на елементарному рівні;
- вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні «так – ні»);
- набрав 35-59 балів (FX), є можливість повторного перескладання;
  - якщо здобувач вищої освіти набрав 1-34 балів, ставиться оцінка незадовільно з обов'язковим повторним курсом (F).

13. Методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій, нормативні документи, навчально-методичні посібники, методичні рекомендації.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Академічна риторика : курс лекцій для магістр. філол. факульт. / Наталія Петрівна Сивачук. – Умань: ПП Жовтий О. О., 2012. – 120 с.
2. Академічна риторика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Автор. Колектив: Сивачук Н. П., Снігур І. М., Санівський О. М. – Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. – 375 с.
3. Академічна риторика: словник-довідник [авт.-уклад.: Н. П. Сивачук, І. М. Снігур]. – Умань: ПП Жовтий, 2010. – 56 с.
4. Мацько Л. І. Мацько О. М. Риторика: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2006. – 311 с.
5. Сагач Г. М. Золотослів: Навчальний посібник для середніх і вищих навчальних закладів. – К.: «Райдуга», 1993. – 378 с.
6. Спанатій Л. С. Риторика: Навч. посіб. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2008. – 144 с.

Допоміжна

1. Богатырѐв О. А. Герменевтика и риторика в их взаимоотношении и взаимодействии / О. А. Богатырѐв // Русский язык и литература в учебных заведениях. – Киев: Этносфера, 2004, №. 4 – С. 39–46.
2. Бевз О. Українська проповідь XVII століття як об'єкт дослідження С. Маслова / О. Бевз // Рідний край. – Полтава, 2004, № 2004:№ 2 (11). – С. 90–93.
3. Бондарчук Л. Мистецтво публічного виступу / Л. Бондарчук // Українська мова та література, 2004. т. № 35. – С. 28–29.
4. Бондаренко Г. Риторичні прийоми підготовки відповіді на запитання опонентів // Рідна школа. – К.: Преса України, 2005, № 4. – С. 53–54.
5. Бондарчук Л. Мистецтво публічного виступу // Українська мова та література, 2004. т. № 35. – С. 28–29.
6. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене й виправлене. – Рівне: Волинські обереги, 2011.
7. Герман В. Спецкурс «Академічна риторика» в системі фахової підготовки вчителя-філолога / В. Герман // Українська література в загальноосвітній школі, 2008, № 10. – С.49–56
8. Голуб Н. Становлення риторики як науки і навчальної дисципліни / Н. Голуб // Українська мова і література в школі. – Київ; Ірпінь, 2010, № 3. – С. 45–51.
9. Гончарова О. М. Давньогрецька риторика як теоретичний дискурс. Аристотель: від метатеорії до інструменталістської теорії риторики / О. М. Гончарова // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: Щоквартальний науковий журнал:Видавництво «Міленіум», 2008, №4. – С. 26–31.
10. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття). – К.: «Райдуга». – 1994.
11. Євдокименко Г. М. Історичні традиції вітчизняної риторики / Г. М. Євдокименко // Трансформаційні процеси в сучасній українській культурі. – Київ, 2007. – С. 105–108.
12. Емельянова Н. А. Лекция как разновидность риторически организованного дискурса: проблема овладения особенностями жанра // Вестник Московского университета. Сер.19, Лингвистика и межкультурная коммуникация. – М.: Изд-во
13. Забужко Оксана. Notre Dame d'Ukraine: Українка в контексті міфологій. – К.: Факт, 2007.
14. Захарова Н. А. Учим составлять план текста // Начальная школа. – М.:Начальная школа, 2008, № 2. – С. 25–28.
15. Зінченко В. Як не провалити публічний виступ // Відкритий урок: Розробки. Технології. Досвід. – Київ: Пляеди, 2009, № 5. – С. 84–85.
16. Клизовский А. И. Основы миропонимания Новой Эпохи. – М.: ФАИР. – Пресс, 2003.
17. Колотілова Н. А.Риторика. Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007.
18. Коршанский Н. Ф. Общая риторика. – СПб, 1836.
19. Кремень В. Г. Філософія освіти XXI століття. // Педагогіка і психологія. – 2003. – №1.
20. Кретова О. І. Український риторичний ідеал: історія і сучасність /О. І. Кретова // Вісник Черкаського університету. Серія: Психолого-педагогічні науки. – Черкаси, 1998, № Вип. 8. – С. 107–110.
21. Коробченко Ю. Розвиток риторики від античних часів до сьогодення /Ю. Коробченко // Молодь, освіта, наука, культура і національна самосвідомість. – Київ: Вид-во Європейського ун-ту, 2005, № Т. 5. – С. 49–52.

22. Кравець Л. Риторика: від джерел до сучасності / Кравець Л. // Українська мова і література в школі, 2000. – №5. т. С. 42–46.
23. Косянчук С. Самооцінка як регуляторна функція у сфері риторичної діяльності. / С. Косянчук // Українська мова і література в школі. – Київ; Ірпінь, 2009, № 4. – С. 34–39.
24. Кучерук О. Формування комунікативної особистості у процесі вивчення риторики / О. Кучерук // Українська мова і література в школі. – Київ; Ірпінь, 2003, № 6. – С. 7–11.
25. Коноваленко С. Особливості публічного виступу // Молодь, освіта, наука, культура і національна самосвідомість. – Київ: Вид-во Європейського ун-ту, 2005, № Т. 5. – С. 47–49
26. Літературна енциклопедія. У двох томах. Т. 2 / Авт. – уклад. Ю. І. Ковалів. – К.: ВЦ «Академія», 2007.
27. Мацько Л. І. Мацько О. М. Риторика: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2006. – 311 с.
28. Мацько Л.; Вітчизняна риторика // Дивослово, 2002. – № 5,12. т. С. 22–27, С. 20–25.
29. Мацько Л. Риторика Стародавньої Греції і Стародавнього Риму / Мацько Л., Мацько О. // Дивослово, 2002. – №1. т. С. 33–40.
30. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: навч. посіб – К.: ВЦ «Академія», 2007.
31. Микитась Василь. Давньоукраїнські студенти й професори. – К.: Абрис, 1994.
32. Пасинок В. Г. Мовленнєва культура майбутнього вчителя: проблеми, пошуки, перспективи / В. Г. Пасинок // Соціалізація особистості. – Київ: Логос, 2001, № Вип. 15. – С. 98–107.
33. Равлюк С. Основні ознаки та мовно-структурна організація публічного виступу / Равлюк С. // Українська мова і література в школі, 2002. – №6. т. С. 11–14.
34. Радзівіл Г. Риторика в контексті філологічної освіти / Г. Радзівіл // Українська мова та література, 2007. т. № 40 (жовтень). – С.8.
35. Риторика і поетика // Історія української культури. – Київ: Наукова думка, 2003, № Т. 3:Українська культура другої половини XVII – XVIII століть. – С. 652–668
36. Сагач Г. Ораторське мистецтво: роди, види, практика // Рідна школа, – 1996. №4. т. С. 57–60.
37. Сагач Г. М. В.О. Сухомлинський про мистецтво слова педагога / Г. М. Сагач // Слово животворяще (духовні засади педагогічної риторики). – Київ: Пошук, 2000. – С. 215–223
38. Сагач Г. М. Імідж учителя крізь призму риторики /Г. М. Сагач // Слово животворяще (духовні засади педагогічної риторики). – Київ: Пошук, 2000. – С. 112–119
39. Салас Дарио Соммер. Мораль ХХІ века. – М.: ООО Издательский дом «София», 2004.
40. Семеног О. М. Культура наукової української мови: навч. посіб. – К.: ВЦ «Академія», 2010.
41. Сорокин П. А. Человек. Цивилизация. Общество. – М.: Политиздат, 1992. – 543 с.
42. Стратий Я. М., Литвинов В. Д., Андрушко В. А. Описание курсов философии и риторики профессоров Киево-Могилянской академии. – К., 1982.
43. Федоренко В. Відродження традицій українського красномовства / В. Федоренко // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах, 2008, № 5. – С. 4–6.
44. Хоменко І. В. Еристика: мистецтво полеміки: Навч. посіб. – К.: Юрінком Інтер, 2001.

15. Інформаційні ресурси

<http://www.ukrfolk.kiev.ua/> BERVY.

<http://www.duh-i-litera.Htm>

<http://www.geocities.com>

<http://ukrnov.Catp.org.ua/duh/3.html>.

<http://www.pisnia.iatp.org.ua/koh.htm>

<http://www.kremenets.com.ua/ukrain/legends/legends.htm>

<http://slovoto.org/tryanov/ballads/>

<http://ukrlife.org/main/library.html>).